

22.11.2011

INFOSHEET: Cizinci a systém zdravotnictví v ČR

Přístup občanů ze zemí mimo Evropskou unii k systému veřejného zdravotního pojištění v České republice záleží primárně na jejich statusu a typu pobytu v této zemi.

K veřejnému zdravotnímu pojištění mají automaticky přístup občané třetích zemí...

- s povolením k **trvalému pobytu** na území ČR
- mající na území ČR **dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání (pracovním vízem)**- zaměstnavatel za ně platí pojistné stejně jako za zaměstnance s českým občanstvím
- manželé nebo manželky občanů jiné země EU
- žadatelé o mezinárodní ochranu (azyl) a lidi s uznaným azylem nebo doplňkovou ochranou na území ČR

K 31.12.2010 bylo přes 300 tisíc cizinců pojištěných v systému veřejného zdravotního pojištění.

Cizinci s jinými typy pobytu musejí platit komerční zdravotní pojištění. Mezi nimi jsou cizinci...

- se **studentským vízem**
- s **podnikatelským vízem**
- kteří jsou **rodinnými příslušníky** cizinců (i v případě, že jejich živitel má veřejné zdrav. pojištění)
- s **krátkodobým vízem** na dobu kratší než 90 dnů
- manžel/manželka (druh/družka) občana ČR, v době kdy má přechodný pobyt (tj. 1 až 2 roky po svatbě, než získá trvalý pobyt)

Tyto osoby musí **předložit doklad o zdravotním pojištění na celou plánovanou dobu pobytu** na území ČR v moment žádosti o vízum, při prodlužování pobytu a při policejních kontrolách (s výjimkou občanů Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Chorvatska, Japonska, Jemenu, Kuby, Makedonie, Srbska a Turecka). Toto komerční pojištění musí být sjednáno v rozsahu **komplexní zdravotní péče** u pojišťovny, která je **oprávněna provozovat toto pojištění na území ČR**.

Komerční zdravotní pojištění pro cizince

Největší poskytovatel komerčního zdravotního pojištění pro cizince v Česku je Pojišťovna VZP, a.s. (PVZP). **V roce 2009 bylo u PVZP pojištěno 33 509 osob s mimo-unijním občanstvím**, jenom 2 184 z nich mělo občanství jiných EU zemí.

Protože cizinec musí zaplatit za sebe a za svoje rodinné příslušníky komerční pojištění na dobu trvání pobytu, znamená to, že např. **rodina s dvěma dětmi musí zaplatit za 2 roky pojištění cca 130.000 Kč najednou**. Zahraniční studenti ze zemí mimo EU musejí každé léto při obnovování studentského víza vynaložit kolem 13.000 Kč za zdravotní pojištění na následující rok.

Komerční pojišťovny mají také právo odmítnout uzavření smlouvy (neexistuje právní nárok na uzavření pojištění a pojišťovny logicky stojí o výhodné smlouvy) a **mohou odmítnout úhradu z různých důvodů**, např. v souvislosti s dříve existujícími riziky. Tak zvané „komplexní“ komerční pojištění, které je povinné od začátku roku 2011, často nepokrývá některé léčby, například léčení psychických poruch nebo komplikace spojené s předčasným porodem.

Čerpání pojištění

- Ze všech pojištěnců **PVZP (komerční) z třetích zemí v roce 2009 čerpalo celkem 7 013 osob, tj. 22% procent, své pojištění**. Mezi cizinci pojištěnými u Všeobecné zdravotní pojišťovny (veřejné pojištění) čerpalo 18% osob své pojištění v roce 2010.

- Průměrné náklady na ošetření jednoho cizince u VZP činily loni 6.329 Kč. Více než polovina cizinců, kteří byli v roce 2010 ošetřeni v českých nemocnicích, byli občany EU.
- Průměrné náklady na zdravotní péči na jednoho pojištěnce (všech občanů) u VZP v roce 2010 činily 21.272 Kč.
- Největší skupina cizinců čerpajících zdravotní péči byla ve věkové kategorii 20-59 let. Celkem ze všech cizinců žijících v ČR jich je více než 50% v produktivním věku. Pro jednoho pojištěnce z této věkové skupiny (v rámci všech pojištěnců VZP) činily průměrné náklady zhruba 15.000 Kč.
- Ze všech cizinců čerpajících zdravotní péči neuhradilo cca. 3,5% osob náklady na svoji péči po lhůtě splatnosti v r. 2010.

Návrh na rozšíření přístupu do systému veřejného zdravotního pojištění pro cizince

V srpnu 2011, v rámci vládního návrhu novely zákona v souvislosti se zřízením jednoho inkasního místa Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem vnitra byl předložen návrh, podle kterého by měli být začleněni do systému veřejného zdravotního pojištění také cizinci živnostníci a nezaopatření rodinní příslušníci, kteří jsou dosud odkázáni na problematické komerční zdravotní pojištění.

Během připomínkového řízení byl ale tento návrh vyřazen, a to na základě připomínek rozpočtového odboru Ministerstva financí, které vzalo v potaz námitku Hospodářské komory. Začlenění cizinců by podle ní údajně zatížilo státní rozpočet. Ministerstvo pro to však neuvádí žádná konkrétní čísla.

„Vláda nejenže poškozují cizince a ustupuje tlaku komerčních pojišťoven, ale také ochuzuje veřejný rozpočet o milióny korun,“ říká Mgr. Pavel Čížinský z Multikulturního Centra Praha, členské organizace Konsorcium. *„Je-li v České republice přibližně 70 tisíc cizinců-podnikatelů, tak každý z nich by do systému veřejného zdravotního pojištění odvedl minimálně 1.670,- Kč měsíčně, což je celkový přínos 1,4 miliardy ročně. Takto vybraná částka by pokryla náklady jak na tyto živnostníky, tak členy jejich rodin a ještě by zbylo,“* argumentuje Pavel Čížinský.

Studie Organizace pro pomoc uprchlíkům z roku 2009 skutečně došla k závěru, že cizinci jsou velmi ziskoví pojištěnci a že jejich začleněním by veřejné zdravotní pojišťovny získaly přibližně 400 milionů korun ročně. Cizinci v České republice jsou většinou mladí a zdraví lidé v produktivním věku. Zhruba 50% všech cizinců je ve věkové skupině 20-39 let. Děti, kterých by se změna týkala, je jen několik tisíc.

Zdroje další informací o tomto tématu:

Středisko vzdělávání ve zdravotní péči o občany z třetích zemí: <http://www.eifzvip.cz/>

MIGHEALTHNET - Informační síť o dobré praxi ve zdravotní péči pro migranty a etnické menšiny v Evropě: <http://mighealth.net/>; http://mighealth.net/cz/index.php/Hlavn%C3%AD_strana

Ústav zdravotnických informací a statistik ČR (čerpání zdravotní péči): www.uzis.cz

Česky statistický úřad: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zdravotni_pece

Všeobecná zdravotní pojišťovna: <http://www.vzp.cz/o-nas/dokumenty/vyrocní-zpravy>

Tento infosheet byl připraven v rámci projektu *V Obraze*, který je spolufinancován Evropskou unií z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

Jiná migrační témata v posledních měsících:

Daňové úlevy pro cizince

Média nedávno informovala, že podle změn navržených v daňovém zákoně by cizinci nadále neměli mít možnost využívat slev na daních. Zákon i ministerstvo financí však říká něco jiného. O slevy na dani a možnost odečítat nezdanitelné části základu daně přijdou takzvaní daňoví nerezidenti. To jsou osoby, které nemají bydliště v ČR nebo se na území ČR zdržují méně než 183 dnů. Pokud minimálně 90 % jejich příjmů plyne z Česka, i daňoví nerezidenti platí v ČR daně a mohli si od nich dosud odečítat slevy. Po změně zákona si již slevy nebudou moci uplatnit, i když zde daně zaplatí. Jedinou slevu - slevu na děti - ale návrh změny zákona upírá i daňovým rezidentům. Podle něj ji nebudou moci uplatnit ti, jejichž děti s nimi nežijí ve společné domácnosti na území ČR nebo EU, Norska, Islandu. Dosud bylo možné žádat o slevu na dítě ve společné domácnosti bez ohledu na to, kde se nachází.

Aktuálně je zákon ve třetím čtení v Poslanecké sněmovně a dochází ke zpracování pozměňovacích návrhů. Více informací najdete na webu Migration4media.net.

Novelizace zákona o občanství: Bude ČR s novým zákonem udělovat cizincům ještě méně občanství?

Nový zákon o státním občanství, který prošel připomínkovým řízením a měl by po přijetí sněmovnou platit od roku 2013, slibuje **zprůsnění podmínek pro udělování občanství cizincům**. Návrh počítá sice se zpřesněním některých podmínek a s usnadněním získání občanství pro druhou generaci cizinců (plnoletí migranti, kteří v ČR žijí od svých šesti let, jejichž mohou získat prohlášením), nicméně nijak neřeší a nemění odborníky kritizovanou míru správního uvážení a nenáročnost státního občanství. Cizinec nemá jistotu, že i při splnění podmínek občanství dostane. Lhůta pro správní řízení by se navíc nově měla zdvojnásobit na 180 dnů.

Přitom **Česká republika v rámci EU uděluje nejméně občanství** cizincům ze třetích zemí v poměru k počtu cizinců v ČR a má i jeden z nejnižších počtů nově nabytých občanství ve vztahu k celkovému počtu obyvatel. Prozatím není jasné, jaké bude přesné znění zákona, neboť návrh může být v Parlamentu ještě změněn, nicméně návrh přichází s následujícími změnami podmínek:

- ⤴ *Délka trvalého pobytu na území:* u občanů EU nově umožňuje získat české občanství již po třech letech trvalého pobytu, u ostatních zůstává stanovena na 5 let trvalého pobytu (tedy standardně po 10 letech pobytu)
- ⤴ *Pozbytí dosavadního státního občanství:* k zvážení se dává varianta duálního občanství, ale preference je k zachování povinnosti zřeknout se druhého státního občanství
- ⤴ *Znalost českého jazyka:* namísto pohovoru v češtině během žádání o občanství se navrhuje tuto zkoušku standardizovat tak, že by jí uskutečňovaly na základě povolení školy či školská zařízení
- ⤴ *Znalost ústavního systému a státních symbolů ČR a základní orientace v kulturně-spoolečenských, zeměpisných a historických realitách ČR:* nově
- ⤴ *Prokázání výše a zdroje svých příjmů:* nově
- ⤴ *Prokázání, že žadatel není neodůvodnitelnou zátěží dávkových systémů:* nově
- ⤴ *Převážná přítomnost na území:* žadatel bude muset sám nově dokládat tuto podmínku
- ⤴ *Plnění povinností ze stanovených právních předpisů:* nadále se zjišťuje, zda žadatel nespáchal přestupek na úseku zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zda řádně platil pojistné na zdravotní pojištění apod.; tento seznam se rozšiřuje též o plnění povinností v oblasti zaměstnanosti, plnění vyživovacích povinností vůči dětem a plnění povinností vůči obci, v níž je žadatel přihlášen k pobytu. Na druhou stranu je však podmínka zmírněna tím, že se bude zjišťovat, zda žadatel neporušil stanovené povinnosti závažným způsobem (dosud sledováno i malé zpoždění, a to pouze v posledních dvou letech.)
- ⤴ *Bezúhonnost:* nově se navrhuje rozšířit existující podmínku nespáchání úmyslného trestného činu v posledních pěti letech i na nedbalostní trestný čin (pokud byl jeho pachatel odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody) a ruší se omezení pětiletého intervalu

Odkazy a materiály

Návrh zákona o státním občanství České republiky:

- rozhodnutí o novelizaci zákona bylo učiněno usnesením vlády České republiky ze dne 13. července 2005 č. 881
- připomínkové řízení k návrhu skončilo 30. září 2011
- MV ČR by jej mělo předložit Parlamentu k projednání
- účinnost zákona je plánována na 1.1.2013

Důvodová zpráva k návrhu nového zákona o státním občanství [zde](#), návrh zákona o státním občanství [zde](#). Další komentáře cizinců i odborníků a statistiky udílení občanství v ČR i EU najdete na webové stránce [Programu migrace](#). Novou analýzu udělování občanství v ČR vydá [Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR](#) v prosinci. Shrnutí workshopu, který k tomuto tématu proběhl dne 15. listopadu 2011, najdete brzy na stránkách www.konsorcium-nno.cz.

Tento infosheet byl připraven v rámci projektu *V Obraze*, který je spolufinancován Evropskou unií z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Kalendář

Politicko-společenské události

Listopad 2011

- [FRA conference: Dignity and rights of irregular migrants](#)
21.11.2011 8.30 - 22.11.2011 15.00 @ Warsaw (PL), Copernicus Science Center
- [Debata: Média a Migrace](#)
24.11.2011 10.00 - 12.00 @ Praha, Dům národnostních menšin (Vocelova 3)
- [Migranti na cestě k integraci - kurzy sociokulturní orientace pro cizince](#)
29.11.2011 9.30 - 16.00 @ Plzeň, Hotel Angelo
- [Konference Multikulturní a integrovaná edukace: Potřeby a podpora, setkávání a míjení](#)
30.11.2011 - @ Brno, Filos.fak. Masaryk.univerzity
- [Remittance posílané z ČR](#)
30.11.2011 9.00 - 15.30 @ Praha, Husova 4a (AV)
- [Debata: Kontrola práce migrantů v ČR: zaostřeno na pracovníky v českých lesích](#)
30.11.2011 17.00 - 18.30 @ Praha, OSN (nám. Kinských 6)
- [Crossings: podnikání v cizí zemi \(rozhlasový pořad\)](#)
30.11.2011 21.00 - 22.00 @ Radio Wave

Prosinec 2011

- [Global Forum on Migration and Development governmental meeting](#)
1.12.2011 - 2.12.2011 @ Geneva (CH), Palais des Nations
- ▲ [EPIM conference: Restrictive Migration Policies and the Responsibility of the Media](#)
6.12.2011 9.30 - 17.00 @ Brussels (B), Stanhope Hotel
- ▲ [PICUM conference: Undocumented Migrant Women in Europe: Strategies for Support and Empowerment](#)
12.12.2011 - 13.12.2011 @ Brussels (B), Residence Palace
- [Zasedání Rady EU pro spravedlnost a vnitřní záležitosti](#)
13.12.2011 - 14.12.2011 @ Brussels

Kulturní události

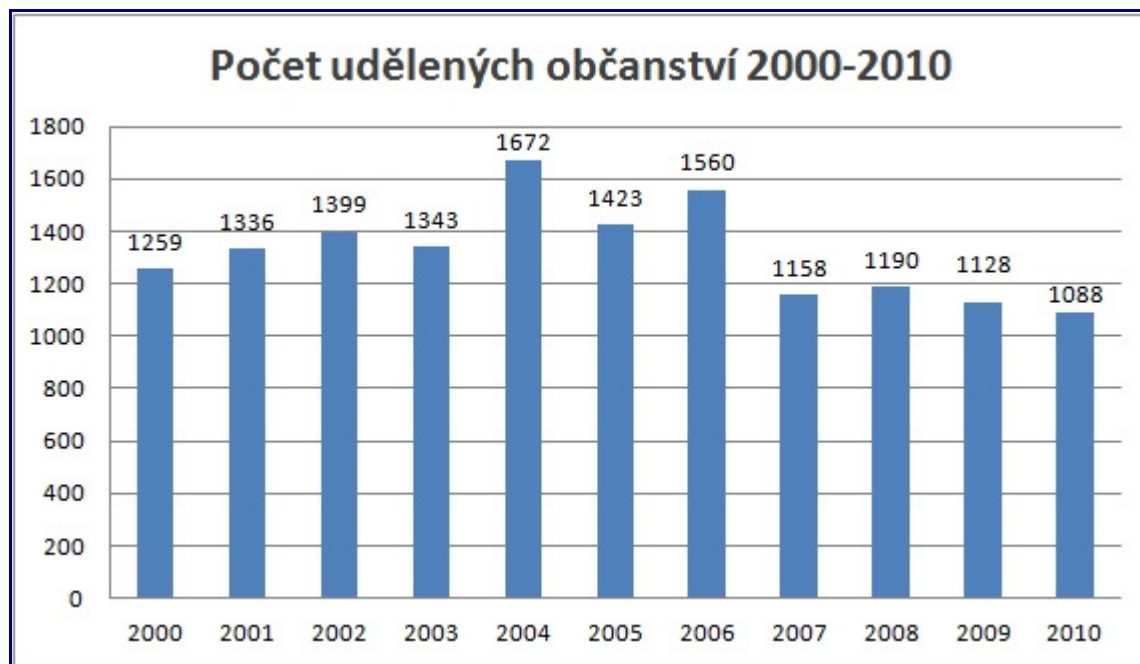
Listopad 2011

- [Průměrní Češi a Poláci \(fotografie\)](#)
7.10.2011 17.00 - 2.12.2011 20.00 @ Praha, Krásné ztráty (Náprstkova 10)
- [Jsme ze stejné planety \(fotografie J.Štreita\)](#)
15.11.2011 - 7.12.2011 @ Praha, Divadlo Archa
- [20 let Organizace pro pomoc uprchlíkům](#)
26.11.2011 @ Praha, Divadlo Archa
- [Gruzie - multikulturní večer](#)
28.11.2011 17.00 - 19.00 @ Neratovice, Školní 900

Pozvánky na akce i s detaily najdete vždy na www.migration4media.net/eventscaendar/.

Statistiky související s udělováním státního občanství cizincům

Počet cizinců dlouhodobě usazených v ČR (držitelů trvalého pobytu) se neustále zvyšuje. V roce 2005 jich bylo 111 000, v roce 2009 již 180 000. Na počtu udělených občanství se tento růst ale nijak neprojevuje. V následující tabulce zaslané Odborem všeobecné správy MV ČR jsou počty osob, jimž bylo uděleno státní občanství České republiky v letech 2000 až 2010.

Na rozdíl od ČR, počet udělených občanství v EU stoupá, viz <http://eudo-citizenship.eu/docs/Eurostat%20Full%20Report.PDF>

Česko zamítá nejvíc žádostí z celé EU

V letech 1999-2008 byl v ČR byl poměr zamítnutých žádostí 48%, což je zdaleka nejvyšší počet v EU. (Pro srovnání v Nizozemsku to bylo 13%, v Portugalsku 19 %, ve Velké Británii 9 %).

<http://eudo-citizenship.eu/stat/index.php?stype=1&coun=Czech+Republic>

Podmínky pro podání žádosti o státní občanství

<http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

Srovnání integrační politiky zemí EU a Severní Ameriky v přístupu k občanství (MIPEX 2010)

<http://www.mipex.eu/access-to-nationality>